

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในบทนี้ผู้วิจัยจะเสนอรายละเอียดโดยลำดับคือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย กลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความขัดแย้งในบทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา

สมมุติฐานของการวิจัย

ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา มีความขัดแย้งในบทบาท เนื่องจากจากความคาดหวังในบทบาทของครูใหญ่ ของผู้บริหารการศึกษา ครูใหญ่และครูโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรประกอบไปด้วย ผู้บริหารการศึกษา ครูใหญ่และครูโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครพนม โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นพวกหรือชั้น (Stratified random sampling) จากอำเภอในจังหวัดนครพนม ๑๔ อำเภอ ๒๕ เพอร์เซ็นต์ ได้อำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ๔ อำเภอ โดยแบ่งอำเภอออกเป็น ๓ แบบคือ อำเภอในเขตเมือง อำเภอใกล้ตัวเมือง และอำเภอที่อยู่ห่างไกลตัวเมือง ได้อำเภอในเขตเมือง

๑ อำเภอ คือ อำเภอเมืองนครพนม อำเภอที่อยู่ใกล้ตัวเมือง ๑ อำเภอ คืออำเภอธาตุพนม อำเภอที่อยู่ห่างไกลตัวเมือง ๒ อำเภอ คืออำเภอบ้านแพง อำเภอกำชะอี และได้กลุ่มตัวอย่าง ประชากรจาก ๔ อำเภอดังนี้

๑. กลุ่มผู้บริหารการศึกษา จำนวน ๓๕ คน ประกอบไปด้วย

๑.๑ หัวหน้าการประถมศึกษา และผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน ๘ คน จาก ๔ อำเภอ โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

๑.๒ ประธานกลุ่มโรงเรียน จำนวน ๒๗ คน จาก ๔ อำเภอ โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

๒. กลุ่มครูใหญ่ จำนวน ๑๘๓ คน จาก ๔ อำเภอ โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

๓. กลุ่มครู จำนวน ๓๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕ จากจำนวนประชากร ๔ อำเภอ โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จำแนกจำนวนในแต่ละอำเภอได้ดังนี้

๓.๑ อำเภอเมือง จำนวน ๑๐๐ คน

๓.๒ อำเภอธาตุพนม จำนวน ๘๐ คน

๓.๓ อำเภอกำชะอี จำนวน ๗๐ คน

๓.๔ อำเภอบ้านแพง จำนวน ๕๐ คน

รวมตัวอย่างประชากรทั้งหมด ๕๑๘ คน ดังแสดงรายการละเอียดในตารางที่ ๑

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑ จำนวนตัวอย่างประชากรในแต่ละอำเภอ จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	กลุ่มตัวอย่าง			รวม
	ผู้บริหารการศึกษา	ครูใหญ่	ครู	
อำเภอเมืองนครพนม	๑๑	๕๘	๑๐๐	๑๖๙
อำเภอธาตุพนม	๗	๔๒	๘๐	๑๒๙
อำเภอดำชะอี	๙	๔๕	๗๐	๑๒๔
อำเภอบ้านแพง	๘	๓๘	๕๐	๙๖
รวม	๓๕	๑๘๓	๓๐๐	๕๑๘

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งมี ๒ ตอน ตอนที่ ๑ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check list) ถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ๕ ข้อ โดยถามในเรื่อง เพศ อายุ อายุราชการ วุฒิทางการศึกษา และตำแหน่งในปัจจุบัน ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคาดหวังในบทบาทของครูใหญ่เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ เรนซิส ลิเคิร์ท (Rensis Likert) จำนวน ๕๔ ข้อ โดยจำแนกบทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาออกเป็น ๓ ด้านดังนี้

๑. ด้านวิชาการ จำนวน ๑๙ ข้อ จากข้อ ๑-๑๙
๒. ด้านการบริหาร จำนวน ๑๙ ข้อ จากข้อ ๒๐-๓๘
๓. ด้านการพัฒนาชุมชน จำนวน ๑๖ ข้อ จากข้อ ๓๙-๕๔

ทั้งนี้ได้กำหนดน้ำหนักคะแนนในแต่ละช่วงความคิดเห็นจากน้ำหนัก ๑-๕ หน่วย ตามลำดับ โดยให้น้ำหนักของคะแนนแต่ละตัวมีน้ำหนักดังนี้

- ๕ หมายถึง คาดหวังให้ครูใหญ่ปฏิบัติตามบทบาทนั้นมากที่สุด
- ๔ หมายถึง คาดหวังให้ครูใหญ่ปฏิบัติตามบทบาทนั้นมาก

- ๓ หมายถึง คาคห้วงให้ครูใหญ่ปฏิบัติตามบทบาทนั้นปานกลาง
- ๒ หมายถึง คาคห้วงให้ครูใหญ่ปฏิบัติตามบทบาทนั้นน้อย
- ๑ หมายถึง คาคห้วงให้ครูใหญ่ปฏิบัติตามบทบาทนั้นน้อยที่สุด

การสร้างแบบสอบถาม การสร้างแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการสร้าง
ดังนี้

๑. ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของครูใหญ่จากเอกสาร ตำรา และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมา เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม
๒. ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาถึงขอบเขตและแนวทางในการ เขียนแบบสอบถาม หลังจากเขียนเสร็จ เรียบร้อยแล้ว ได้นำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำอีกครั้งหนึ่ง
๓. นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาดูแล้วไปขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีรายชื่อดังต่อไปนี้
  - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ดันดีเมธ หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
  - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สังข์ อุทรานันท์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
  - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร การศึกษา
  - อาจารย์ ดร.ประกอบ กุปรัตน์ รองคณบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหา- วิทยาลัย
  - อาจารย์ ดร.सनานจิต สุคนธ์ทรัพย์ เจ้าหน้าที่กองแผนงาน สำนักงานการ ประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
๔. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปให้อาจารย์ ที่ปรึกษาให้คำแนะนำอีกครั้งหนึ่ง

๕. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามกับผู้บริหารการศึกษา ครูใหญ่และครูโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ซึ่งมีได้เป็นอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๖๐ คน แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีแบ่งครึ่ง (Split-half Method) ดังนี้

ขั้นที่ ๑ หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคี่กับข้อคู่โดยใช้สูตร^๑

$$\text{เมื่อ } r_{XY} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

$$r_{XY} = \text{ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ X และ Y}$$

$$X = \text{คะแนนข้อคี่}$$

$$Y = \text{คะแนนข้อคู่}$$

$$N = \text{จำนวนประชากร}$$

ขั้นที่ ๒ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุด โดยใช้สูตรของ สเปียร์แมน บราวน์ (Spearman Brown)^๒

$$r_{tt} = \frac{2r_{xy}}{1+r_{xy}}$$

$$r_{tt} = \text{ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุด}$$

$$r_{xy} = \text{สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบสอบถามครึ่งชุด}$$

^๑Frederick E. Croxton, Applied General Statistics (New Jersey : Prentice-Nall, 1955), p.469.

^๒William Wiersma, Research Method in Education (New York : J.B. Lippincott Co., 1969), p.187.

ปรากฏว่าแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นดังต่อไปนี้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านวิชาการ จากข้อ ๑-๘ มีค่าความเชื่อมั่น ๐.๙๐

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านการบริหาร จากข้อ ๒๐-๓๘ มีค่าความเชื่อมั่น ๐.๘๗

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านการพัฒนาชุมชน จากข้อ ๓๙-๕๔ มีค่าความเชื่อมั่น ๐.๙๒

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด มีค่าความเชื่อมั่น ๐.๘๗ ซึ่งเป็นค่าความ

เชื่อมั่นที่อยู่ในระดับสูง (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

เกณฑ์การให้คะแนน

การวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง ๓ กลุ่ม

ได้กำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

- ๑.๐๐ - ๑.๕๐ เป็นระดับความคาดหวังที่อยู่ในระดับต่ำที่สุด
- ๑.๕๑ - ๒.๕๐ เป็นระดับความคาดหวังที่อยู่ในระดับต่ำ
- ๒.๕๑ - ๓.๕๐ เป็นระดับความคาดหวังที่อยู่ในระดับปานกลาง
- ๓.๕๑ - ๔.๕๐ เป็นระดับความคาดหวังที่อยู่ในระดับสูง
- ๔.๕๑ - ๕.๐๐ เป็นระดับความคาดหวังที่อยู่ในระดับสูงมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากหัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม และผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ได้ออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ประธานกลุ่มโรงเรียนและครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน ๕๑๘ ฉบับไปฝากไว้ที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเมืองนครพนม อำเภอธาตุพนม อำเภอคำชะอี และอำเภอบ้านแพง โดยขอความอนุเคราะห์ให้ท่านช่วยแจกแบบสอบถามไปยังประธานกลุ่ม

ครูใหญ่และครูในแต่ละอำเภอแล้วผู้วิจัยไปขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองที่หัวหน้าการประถมศึกษา
อำเภอ ตามวันและเวลาที่นัดหมายกันไว้ มีบางส่วนที่ผู้วิจัยต้องเดินทางไปเก็บด้วยตนเอง ได้รับ
แบบสอบถามคืนจำนวน ๔๘๖ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๘๒ ดังจำแนกในรายละเอียดตามตาราง
ที่ ๒

ตารางที่ ๒ แสดงจำนวนแบบสอบถาม

อำเภอ	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่งไป			จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับคืน			ร้อยละของแบบสอบถาม ที่ได้รับคืน		
	ผู้บริหาร การศึกษา	ครูใหญ่	ครู	ผู้บริหาร การศึกษา	ครูใหญ่	ครู	ผู้บริหาร การศึกษา	ครูใหญ่	ครู
๑. อำเภอเมืองนครพนม	๑๑	๕๘	๑๐๐	๗	๕๑	๕๔	๖๓.๖๓	๘๗.๕๓	๕๔.๐๐
๒. อำเภอธาตุพนม	๗	๔๒	๘๐	๖	๓๙	๗๖	๘๕.๗๑	๙๒.๘๕	๙๕.๐๐
๓. อำเภอกำชะอี	๕	๔๕	๗๐	๕	๔๓	๗๐	๑๐๐	๙๕.๕๕	๑๐๐
๔. อำเภอบ้านแพง	๘	๓๘	๕๐	๘	๓๔	๔๙	๑๐๐	๘๙.๔๗	๙๘.๐๐
รวม	๓๑	๑๘๓	๓๐๐	๓๐	๑๖๗	๒๘๙	๘๕.๗๑	๙๑.๒๕	๙๖.๓๓
รวมทั้งหมด		๕๑๘			๔๘๖			๙๓.๘๒	

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

๑. หาค่าร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
๒. หาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ ในแต่ละด้านและจากผลรวมทั้งหมดในแต่ละกลุ่มของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษา
๓. เปรียบเทียบความคาดหวังในบทบาทของครูใหญ่ตามความคาดหวังของผู้บริหารการศึกษา ครูใหญ่และครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครพนมโดยใช้ เอฟ เทส (F-test)

เป็นรายข้อ ในแต่ละต้นและจากผลรวมทั้งหมด และเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ เฮนรี เชฟเฟ่ (Henry Scheffe') เมื่อผลการวิเคราะห์จาก เอฟ เทส (F-test) มีนัยสำคัญ (Significance)

การวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าสถิติต่าง ๆ ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ของสถาบันคอมพิวเตอร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เข้าช่วยในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย